

مقالات تقی زاده

جلد پانزدهم

تاریخ ایران و قوم عرب

زیر نظر

ایرج افشار

با باری

میلاد عظیمی

سرشناسه	تقی زاده، حسن، ۱۳۴۸-۱۲۵۷
عنوان و نام پدیدآور	مقالات تقی زاده / زیر نظر ایرج افشار.
مشخصات نشر	تهران: توس، - ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۲ ج. مصور، عکس.
شابک	دوره: ۵-۶۶۹-۳۱۵-۹۶۴-۹۷۸ شابک جلد ۷-۶۵۲-۳۱۵-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	ج. ۱۵ (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیا)
یادداشت	کتابنامه.
مندرجات	ج. ۱۵. تاریخ عربستان و قوم عرب
موضوع	مقاله های فارسی -- قرن ۱۴
شناسه افزوده	افشار، ایرج، ۱۳۰۴ - ۱۳۸۹
رده بندی کنگره	۱۳۸۴ م ۷۹۹۴/ق PIR
رده بندی دی	۸۴۴/۶۲
شماره ثبت ملی	۱۵۹۵۶-۸۴ م

مقالات تقی زاده (جلد پانزدهم)
تاریخ عربستان و قوم عرب
سید حسن تقی زاده
به کوشش ایرج افشار

چاپ اول ۱۳۹۳
حروفچینی و صفحه آرائی (توس): ندا جبار
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه
چاپ: حیدری

شابک جلد پانزدهم: ۷-۶۵۲-۳۱۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 78-964-315-652-7

شابک دوره ۲۲ جلدی: ۵-۶۶۹-۳۱۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-315-669-5

کلیه حقوق چاپ و انتشار این اثر - به هر صورت - محفوظ و مخصوص انتشارات توس است.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پست پو جواد، شماره ۵ - تلفن: ۶۶۴۹۱۴۴۵

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۸ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۰۷

نشانی اینترنتی: www.toospub.com پست الکترونیک: info@toospub.com

۳۰۰۰۰ تومان

فهرست مندرجات

۹ یادداشت

بخش یکم: نه خطابه را سه تاریخ بستان و قوم عرب در اوان ظهور اسلام و قبل از آن

۱۳	خطابه اول
۲۶	خطابه دوم
۳۷	خطابه سوم
۴۹	خطابه چهارم
۶۱	خطابه پنجم
۷۲	خطابه ششم
۸۱	خطابه هفتم
۹۳	خطابه هشتم
۱۰۴	خطابه نهم

بخش دوم: منقولات برای تاریخ عرب، منابع اروپایی

۱۱۹	Christensen, Arthur
۱۲۲	Drapeyron
۱۲۴	Adrian
۱۲۷	Glaser, Eduard
۱۳۳	Glaser, Eduard
۱۴۲	Glaser, Eduard

۱۵۰	Goldzieher, I
۱۵۲	Grimme, Hubert
۱۶۴	Hommel
۱۷۶	Hommel
۱۷۹	Halevy, J
۱۸۰	Horovitz, Joseph
۱۸۲	Jess, J
۱۸۳	Hart, C
۱۸۷	Janssen, B.R. et P.P.Savigne
۱۸۹	Kidd
۱۹۰	Kriegl, Rudolf
۱۹۱	Labourt, J
۱۹۳	Leszynsky, Rudolf
۱۹۵	Margoliouth, D. S
۱۹۷	Mochler
۱۹۹	Muller, D. H
۲۰۱	Mordtmann, D. J
۲۰۲	Musil
۲۰۶	Musil
۲۱۰	Nielson
۲۲۶	Nöldeke, Th. und Fr. Schwally
۲۲۸	Nöldeke, Th (دائرة المعارف هستانس)
۲۳۱	Nöldeke, Th
۲۳۲	O'lary, De Lacy
۲۳۵	Sachau, Eduard
۲۳۶	Gmomon, Tx, P
۲۳۷	Weber, Otto
۲۴۲	Winckler, Hugo
۲۴۳	Winckler, Hugo
۲۴۴	Z.D.M.G

۲۴۶	Dellavida, Kevi
۲۴۸	Paulys
۲۵۳	دائرة المعارف يهود
۲۵۵	دائرة المعارف کاتولیک
۲۵۷	دائرة المعارف بریتانیک
۲۵۸	تاریخ ادبیات برون
۲۶۱	تاریخ ایران سلیکس

بخش دوم: منقولات برای تاریخ عرب (منبع اسلامی)

۲۶۵	اخبار مکة رقة
۲۶۷	کتاب الاصنام الکبیر
۲۷۱	کتاب الاکلیل همدانی
۲۷۵	کتاب التیجان لملوک الازم
۲۷۷	جرجی زیدان
۲۸۱	کتاب قلب جزیره العرب
۲۸۳	کتابهای دیگر

بخش چهارم: یادداشت های پراکنده (مربوط به عربستان)

۲۸۹	غسانی ها
۳۰۱	یادداشت های پراکنده
۳۱۳	یادداشت های کوتاه
۳۳۱	نامه ای درباره چاپ رساله تاریخ عربستان و قوم عرب

بخش پنجم: از پرویز تاجنگیز (تجدید چپ از روی چپ اول)

۳۳۵	از پرویز تاجنگیز
۴۱۷	حواشی و یادداشت ها برای «از پرویز تاجنگیز» (تهران، ۱۳۱۰)

جلد پانزدهم از مقالات روانشاد تقی زاده، مجموعه نه خطابه راجع به تاریخ عربستان و قوم عرب را در بر می گیرد که در آن نویسنده براساس تتبعات محققین و مورخین تاریخ عرب، منابع اروپایی و منابع اسلام، اوضاع سیاسی و دینی و مدنی شبه جزیره عربستان را در اوان ظهور اسلام و تاریخ قدیم آن را بررسی می کند و پانصد سال قبل از اسلام تا بعثت حضرت رسول (ص) بررسی کرده است.

در خطابه اول، جغرافیای اجمالی جزیرت عرب و مخصوصاً نواحی معمور و متمدن یا نیمه متمدن و بدوی و حضری آن و کیفیت انشعاب زبان های سامی و بعضی آثار بسیار قدیم بابلی و آشوری، که در آنها ذکری از بعضی اقوام عرب مانند بنی نضیر، بنی قریظه و بنی نضیر آمده، و همچنین روایات بومی متفرقه خود عرب ها در باب تاریخ قدیم و قبایل متفرقه که اسمی یا داستان هایی از آنها مانده مانند عاد و ثمود و طسم را بررسی کرده می شود.

در خطابه دوم، از منشأ مدنیت در عربستان و آغاز تاریخ مسلم، فطرت و تمدن و تمدن ترین دولت متمدن عربی سخن می رود و عوامل عمده حدوث این تمدن تاریخ می شود اهمیت کشفیات و مطالعات ملل غربی در تاریخ و جغرافیای عربستان بیان می گردد. خطابه سوم، شرح مختصری است از تاریخ سه دولت قدیم از دول چهارگانه تمدن قدیم عربستان یعنی معین و قحطان و حضرموت.

در خطابه چهارم، از طول زمان مستمر و ممتد تمدن عربستان جنوبی سخن رفته و ضعف و زوال و انقراض تدریجی آن با لطماتی عظیم مربوط شمرده شده است و سه فقره از آن ضربات راکه دومی و سومی از طرف رومی ها بود شرح کرده است.

در خطابه پنجم، به آفت‌های ارضی و سماوی که ممالک یمن در قرون اخیر تاریخ خود دستخوش آنها شدند می‌پردازد.

در خطابه ششم، تاریخ شمال عربستان و مدنیت شمال شبه جزیره که نزدیک به سواحل غربی آن تمدن بالنسبه عالی وجود داشته است شرح می‌شود و از داستان‌های استیلاهای خارجی از آشور و ایران و روم در آنجا سخن می‌رود.

در خطابه هفتم، به شرح تمدن دو قوم عرب دیگر، یعنی نبطی‌ها و تدمری‌ها، که تحت تأثیر اهل مدنیت آرامی بودند می‌پردازد.

در خطابه هشتم، تاریخ ملوک حیره (لخمی‌ها) بیان شده است.

در خطابه نهم، دولت غسانیان، تاریخ و قلمرو آنها شرح شده است.

افزون بر این، خطابه منقولاتی برای تاریخ عرب از منابع اروپایی، و نیز یادداشت‌های پراکنده‌ای گردآوری و در هر یک موضوع بخش دیگری تحت عنوان «از پرویز تا چنگیز» نوشته‌اند که برای اطلاع از تاریخ عرب و احوال آن قوم و عادات و آداب و زبان و معتقدات‌شان بسیار مفید تواند بود. صدها صفحه که دین اسلام از عربستان و میان قوم عرب ظاهر شده و شناخت از آنها برای جویسگان علم ضرورت می‌یابد.

البته برای تتبع کامل و استقراء تمام درمخ‌های تاریخ و جغرافیا و زبان و ادیان عربستان باید به کتب، مقاله‌ها و تحقیقات بی‌شمار پژوهندگان غریبی و منابع وسیع اسلامی مراجعه کرد.